ד"ה/שעה	TIME
הגה"ה	1:34:15 שייך ל-ד:
ואי	10:42
ארבעה	16:42-47:41
מארבע	1:09:50
אע"פ	1:13:08
הקובע	1:21:46
ובא	1:23:38

ש"ך לעמוד הקודם (ד: 5 מלמטה) (עמד) (ניקף)

הגה"ה כתב בספרים אבל מקיף לא יהיב ליה אלא דמי רביעית . וקשה דמכל דיהיב ליה אפי' דמי רביעית דילמא לא יהיב ליה כלל וכן משמע בפ' כילד הרגל (ב"ק דף כ: ושם ד"ה טעמא) דקאמר טעמא (ו) איקף האי מקיף פטור ש"מ זה נהנה וזה לא חסר פטור ,ודחי ,שאני התם דה"ל לדידי סגי לי בנטירא בר זוזא ,מיהו יש לדחות דה"ק לדידי סגי לי בנטירא בר זוזא הלכך פטור מלסייע לד' רוחות אבל רביעית יסייע דאין לך אדם שלא יסייע לרביעית שיהיה גדור מארבע רוחותיו :

*הוניק לגמרי

אין להסיק דזה נהנה וזה לא חסר פטור והא דניקף פטור הוא משום הטענה שיש לו - לדידי סגי לי נטירא בר זוזא

ד:

(דבר' רבא לרוניא) (מלמעלה)

ואי לא דאיכא לך כרב הונא אליבא דר' יוסי . קשה היה נראה שלא להפחידו היה אומר כן מדלא קאמר ואי לא ,מגבינא לאפדנא מינך אלא מחינא לך בסילואה דלא מבע דמא ואע"ג דבלולב הגזול (סוכה דף לא: ושם ד"ה ולדרוש) אמר שמואל להנהו דמזבני אסא אשוו זביניכו ,ואי לא דרשינא לכו כר' טרפון ובעי למימר התם דלהפחידם היה אומר כן ,הכא נראה דהכי ס"ל כדפירש (רש"י) ועוד מדקאמר ליה זיל פייסיה במאי דאיפייס משמע דמן הדין היה לו יותר אם לא בשביל שכבר נתפייס :

מבנה

△ לשונות של הפחדה

(ב' מלמטה)

ארבעה לגלא כו' . לפירוש הקונטרס אהא דר"ת [הא] אין מרחמים בדין ו) ועוד דקאמר סבר רבינא לסלוקי משמע שטעה רבינא ועוד מה שייך כאן האי מעשה אי משום דאיירי ברבינא ורוניא לייתי נמי מעשה דהמקבל (ב"מ דף קט.) רוניא שתלא דרבינא הוה והנך תרי עובדי דשמעתין לייתי נמי התם ועוד דלא הוה עור כדאמרי' (מו"ק דף כז.) מאי דרגש ערסא דגלא ואומר ר"ת דזבן ארעא אמיצרא דרבינא היינו אמיצר אותם שדות דאקפיה רבינא מארבע רוחות והיה רבינא מצרן מג' רוחות ורוניא מרוח אחת ואף על גב דאמר בהמקבל (ב"מ דף קח:) הני ארבע בני מצרא דקדים חד מינייהו וזבן מאי דזבן זבן מ"מ סבר רבינא לסלוקי משום שהיה מצרן מג' לדדין ורוניא רק מרוח אחת א"ל רב ספרא אמרי אינשי ארבעה לגלא פירוש לעור גדול צריך ליתן לעבדן ד' זוזי וד' לגלא עור קטן כלומר צריך ליתן מן הקטן כמו מן הגדול שיש טורח בקטן כמו בגדול ה"נ מאי טעמא דיהא דבר מצרא משום שיהיו כל שדותיו סמוכין שיוכל לחורשן בבת אחת ולכך הוא מצרן מרוח אחת כמו אתה מג' רוחות ור"ר אברהם פירש דהך ארעא דזבן רוניא אמיצרא דרבינא היינו אמצרא דאותן שדות שהיה רוניא אריס בהן כדאמרי' רוניא שתלא דרבינא הוה וה"ק ליה רב ספרא לרבינא אע"פ שאין לרוניא בגוף הקרקע כלום מכל מקום הואיל שהוא עובדן הרי הוא מצרן (ז) כמו דאמרי אינשי ארבעה לגלא נותנין ד' זוז על העור וכמו כן צריך ליתן לגלא לאומן המעבד את העור :

מבנה (תוס' ד"ה ארבעה)

△ קושיות של ר"ת ארש"י

⊠ ר"ת

◇ פירושים של ר"ת ור' אברהם למעשה עם רוניא ורבינא "רוניא זבן ארעא אמיצרא..."

⌂ סימון ליצור קשר בין הקושיא לתשובה

* ובפירוש הקונטרס לא רואים איזה טעות מצד רבינא

* ולא כצען כדפירש רש"י בפירוש הראשון "אני שמעתי..."

⊛ לפי ר"ת

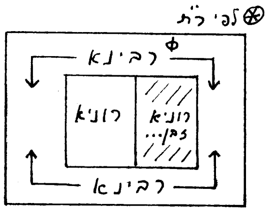

Φ רבינא מקיף את רוניא מג' רוחות

** ובכך מובן למה מובא מעשה זה כאן - דהרי הוא המשך מהמעשה הקודם שבו מתואר רבינא כבעל קרקעות סביב רוניא

* ובכך רואים הטעות של רבינא וכן רואים דתשובת ר' ספרא לרבינא לא היא בקשת רחמים דבאמת אין מרחמים בדין אלא מעיקר הדין אמר לו.

Φ עי' מהרש"א - הקשר בין מעשה זה למעשה דלעיל הוא שהשדה זו שרוניא זבן הוא השדה דלעיל במעשה הקודם שנאמר שם דרבינא הקיף את רוניא בד' רוחות (וכפי שנראים הדברים מעשה זה קדם (בזמן) למעשה הקודם) ור' אברהם מסביר באיזו זכות (ולא משום רחמים) רוניא נחשב בעל מצר לא פחות מרבינא

(סמך לו כותל אחר...) 9 מלמטה

מארבע אמות ולמעלה אין מחייבין אותו כו' בחזקת שלא נתן . איירי כגון דידעינן דקדם חד ואפליה לחבריה והיה מסרהב כדמשמע לישנא אין מחייבין אותו ולכך הוי בחזקת שלא נתן וא"ל להעמיד בשעשה חזית:

8 מלמטה (עיין את)

אע"פ שלא נתן (ח) התקרה מגלגלין עליו את הכל . אע"ג דזה נהנה וזה לא חסר פטור מ"מ כיון דגלי דעתיה דניחא ליה בהגבהה חייב ,וכן משמע נמי בכילד הרגל (ב"ק דף כ: ושם) דקאמר טעמא איקף האי מקיף פטור ש"מ זה נהנה וזה לא חסר פטור והפ"ה כשעמד ניקף חייב ,כן נראה לי ,אי נמי הכא זה חסר הוא שגורם לו שהגביה הכותל למעלה מד' אמות כדי שלא יהיה לו היזק ראיה בשום ענין ממנו :

רק בזה אמר ר"ן דאין הלוה נאמן לומר שפרע תוך זמנו

5 מלמטה

הקובע זמן לחבירו . אור"י דוקא קובע זמן אבל בסתם הלואה לא חשיב ליה תוך שלשים תוך זמנו :

שהוא לשלשים יום (ובכך יהא הלוה נאמן לומר שפרע לפני יום ל')

4 מלמטה

ובא בזמנו ואמר פרעתיך תוך זמני אינו נאמן . ונראה לי שיש עדים שחייב לו וקבע לו זמן דאי לאו הכי ניהמניה שפרעו תוך זמן במיגו דאי בעי אמר לא הלוית לי כלום ,או ,לא קבעת לי שום זמן ,ולקמן מיבעי ליה אי

(ס) ובתוס' ד"ה הקובע - דקבע זמן אמר

ר"ל את דינו דהלוה אינו נאמן לומר פרעתי תוך זמני אבל לא קבע זמן הוי סתם הלואה דהוא ל' יום ובזה נאמן לומר פרעתי תוך ל'

** למרות שזה מגו במקום חזקה - חזקה שאנשים לא פורעים תוך זמנם

מסורת הש"ס

א) [לעיל ג:] : ב) נ"א ובא בזמנו . רש"ל : ג) שייך לעמוד הקודם : ד) [אכלויי לשון הרמת קול כצ"ל רש"ל]: ה) ס"א ל"ג ול"נ רק הוא הג"ה עד הס"ד. רש"ל : ו) [כדאיתא בכתובות פד.] :

הגהות הב"ח

(א) גמ' הב לי לפי דמי קנים : (ב) שם בעלמא לאכלויי בעיא כצ"ל ותיבת לאו נמחק : (ג) רש"י ד"ה פייסיה וכו' טוב לך שניאות להתפייס:(ד) ד"ה ארבעה לגלא וכו' רצען היה ולוקח עורות ונותן עורות לעבדנין:(ה) בא"ד אותה שדה דעכשיו : (ו) תוס' ד"ה סג"ה וכו' דקאמר טעמא דגדר ניקף : (ז) ד"ה ארבעה וכו' הרי הוא מצרן כמוך דאמרי אינשי : (ח) ד"ה אע"פ שלא נתן עליו את התקרה מגלגלין וכו' טעמא דגדר ניקף :

מספרים בעיגול ①,②,③... הערות יו"ם

ה: (2 מתוך 3)

ואפילו מיתמי. ואע"ג דאמור רבנן הבא ליפרע כו'. נראה דביתומים גדולים איירי אבל בקטנים לא גבי אפי' תוך זמנו (ג) ולרב פפא דמפרש טעמא דאין נזקקין משום פריעת בעל חוב מצוה ויתמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו ואפילו לרב הונא בריה דרב יהושע דמפרש טעמא משום צררי, לא גבי מיתמי קטנים אפילו תוך זמנו-דאין מקבלים עדים שלא בפני בעל דין, דקטנים חשוב שלא בפניו כדמוכח בריש פרק הגוזל בתרא (ב"ק דף קיב.) ואפילו נתקבלה עדות בחיי האב ① (ד) מגיע למימר דחיישינן לצררי אפילו תוך הזמן-בקטנים ② כדאשכחן גבי אלמנה בפרק השולח (גיטין דף לד: ושם) דתקן אין האלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה וטעמא משום שמא התפיסה הבעל צררי אע"פ שהוא תוך הזמן, ומיהו מאלמנה אין ראיה, דהתם חיישינן לצררי אפילו בגדולים ③ משום דאית לה בתנאי בית דין כדאמרינן בהנושא (כתובות דף קב: ושם) דחיישינן טפי לצררי בכתותיו מבבת אשתו משום כיון דאיתנהו בתנאי בית דין אימור צררי אתפסינהו ④ ואין להביא ראיה מדלא קאמר הכא אע"ג דאמור רבנן אין נזקקין לנכסי יתומים קטנים אא"כ רבית אוכלת בהן כו' דלא איירי בקטנים אלא דוקא בגדולים, דשמא משום רב פפא נקט ⑤ מילתיה בגדולים, אי נמי נקט ההוא "דהבא ליפרע" לאשמועינן ⑥ דגבי אפילו בלא שבועה ואין להביא ראיה מעלהי דמכילתין (דף קעד:) דקאמר מאי ביניייהו-דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע ולא קאמר איכא ביניייהו כגון דמית לוה תוך הזמן' דלרב הונא ⑦ גבי, דהא רב הונא ורב פפא אמר בשמעתין דלית להו חזקה דר"ל לקים ועוד דבכמה מקומות יכול למצוא איכא ביניייהו' טובא ואינו חושש לומר אלא דבר אחד או שנים ⑧ כדאמרינן בהמניח (ב"ק דף לג. ושם ד"ה הקדישו) גבי פלוגתא דיוסס הסור ומיהו יש להביא ראיה דאפילו רב הונא דמפרש טעמא משום צררי לא גבי מיתומים קטנים אפילו תוך הזמן' ⑨ דפריך עליה דרב אסי כפ' שום היתומים (ערכין דף כב. ושם) ודחיק עלה לשנויי בבעל חוב שקיבל עליו לזו ולא לזו ולא משני הכא במאי עסקינן בשלא הגיע הזמן בחיי האב ואין לומר דההיא סוגיא סברה כטעמא דרב פפא, דהא במסקנא משני כשחייב מודה והאי סוגיא ליתא אליבא דטעמא דרב פפא וכן יש להוכיח מגופיה דמילתיה-דרב אסי דקאמר "אלא אם כן רבית אוכלת בהן" ⑩ ור' יוחנן אינו מוסיף כי אם כתובת אשה-משום מזוני משמע בעל חוב לא משתכח בשום ענין דנפרעין ומסתמא רב אסי ורבי יוחנן אית להו חזקה-דר"ל לקים-דהכי הלכתא כדפסיק בשמעתין ועוד אי לית להו חזקה דר"ל לקים א"כ קי"ל כר"ל לקים בארבעה דברים וכר"ל החולץ (יבמות דף לו. ושם) לא פסיק רבא כוותיה אלא בתלת אע"ג דרבא ודאי פליג אר"ל לקים בשמעתין, מ"מ גם לדידן מוכח דלא קי"ל כר"ל לקים אלא בתלת ובפרק ד' וה' (ב"ק דף לט. ושם) דפריך לרבי יוחנן דאמר מעליית יתומים והאמר רבי יוחנן אין נזקקין לנכסי יתומים אלא לכתובת אשה אע"ג דקיימא לן דטעמא הוי משום צררי והתם בשור שנגח לא שייך צררי מ"מ פריך שפיר-דרבי יוחנן אית ליה אין נזקקין בכל ענין אפילו במלוה הבא מחמת עצמו דלא שייך צררי ⑪ מטעם דאין מקבלין עדות שלא בפני בעל דין:

משנה

△ "אין להביא ראיה" דאמר תוס' יתומים קטנים לא גובים אפילו כשמת אביהם תוך זמנו

▽ "מיהו יש להביא ראיה" וכן יש להוכיח

① ואולי משום כך ניתן לגבות מהם

② סוגריים לשם דילוג כדי להקל על הקריאה. בתוכם מובא תקדים לחשש צררי אפילו בתוך זמנו

③ ויבא סיבה לא לגבות מהם מאחר שאנו אומרים דגזרה מיתומים גדולים כשמדובר בתוך זמנו

④ מטרת הסוגריים להקל על ההבנה - דתוס' אומר כאן: אין להביא ראיה {דמדובר כאן בגמ' דהגביה רק מיתומים גדולים ולא מקטנים} מדלא קאמר...

⑤ דמאחר שכן מצוין אפשר לגבות מהם, במקרה של תוך זמנו, אפילו בלי שבועה - אבל לא לאפוקי גביה מקטנים

⑥ ולא למעוטי גביה מקטנים

⑦ אפילו מקטנים מאחר שלר' פפא שלא גבו דאינם בני מצוה - ומאחר דלא קאמר נ"מ זו הי' מקום לחשוב שלו ראיה דאפילו לר' הונא לא יגבה מקטנים

⑧ סוגריים אלו אינם לשם דילוג אלא להראות דעד כאן עיקר הנקודה. בתוכם מובא הוכחה לכך דהגמ' לא תמיד מביאה כל הנ"מ ואפשר להביא

⑨ דאמר: אין נזקקין לנכסי יתומים קטנים (למעבדם) אא"כ רבית אוכלת בהם (ולא משום שום סיבה אחרת) יש לדייק דהתם מוסיף גם דעתו של ר' יוחנן דמוסיף דאם יש מזונות שמשולמים לאלמנה מנכסיהם גם זה סיבה למכירתם

⑩ שמם לסוגריים אלו משום דתוס' הדגיש מילתיה דר' אסי

⑪ ולכן אפילו היכא דליכא חשש צררי בכל זאת אין לגבות מהם מלוה דפוין שלא מפני בעל דין ולכן פריך שפיר איך ר' יוחנן מאפשר תשלום בנגיחת שור (כשאמר מעליית יתומים)

תקציר

חילוק בתוך זמנו, על דהמחזקה שאין אדם משלם חובו תוך זמנו מאפשר גביית חוב מיתומים (שמתו אביהם תוך זמנו) אפילו בלי שבועה - שני מ"ד ביתומים גדולים אבל בקטנים לא גובים-לפי הדעות-לר' פפא (מצוה) ולר' הונא בריה דר' יהושע (צררי). במשך התוס' מובא △ מקורות שמהם אין להביא לחילוק זה אבל מתוס' הוא מביא ▽ מקורות אחרים שמהם ניתן להביא ראיה - שמיתומים קטנים (שמת אביהם בתוך זמנו) אין לגבות כלל לכל הדעות